

DILEMMASPILLET

Er han skyldig?

Forsidefotos: Hilde Sherman, Paul Salitter og jøder i Düsseldorf. Billeder og kilder er bragt med tilladelse fra The International School for Holocaust Studies Yad Vashem. www.yadvashem.org. Se lærervejledning for yderligere information

Togvogn mod afgrunden. Fotograf: Rainar Rye Marstrand.

Retssagen mod Paul Salitter

Dette er ikke en almindelig historieopgave.

Du, og resten af dine klassekammerater, skal afvikle en retssag mod en mand der hedder Paul Salitter. Han er tiltalt for forbrydelser imod menneskeheden ved at være skyld i omkring 1.000 jøders død under 2. verdenskrig.

I skal spille forskellige roller, men inden I kommer så langt, skal I have baggrundsviden og læse 1-2 kilder. De første sider skal alle læse.

Herefter følger fem sider med to kilder. Disse kilder skal bruges i retssagen, men det er ikke sikkert, du skal læse dem begge. Det afhænger af den rolle, din lærer giver dig.

Efter de to kilder er der en tekst om Nürnberg-processen. Dette er betegnelsen for de retssager, der var mod de nazistiske ledere efter 2. Verdenskrigs afslutning. Når dette er læst, er du klar til at forberede dig til retssagen mod Paul Salitter. For er han skyldig eller uskyldig?

Adolf Hitler kigger sammen med sin feltmarskal Walther von Brauchitsch på kort over de enorme slagmarker i Sovjetunionen.

Foto: Wikimedia Commons

Den 22. juni 1941 angreb Tyskland det kommunistiske Sovjetunionen. Samlet set var dette angreb, som blev kaldt Operation Barbarossa, verdenshistoriens største militære slag. Målet for Hitlers Nazityskland var en total udslettelse af den sovjetiske stat og kommunismen, herunder også udryddelse af jøderne i disse områder.

Kampene blev de mest brutale og ødelæggende nogensinde. Hvor mange soldater og civile, der mistede livet, er usikkert, men tallet overstiger i hvert fald 10 mio. mennesker! Bl.a. blev der fra tysk side oprettet såkaldte *Einsatzgruppen* (Indsatsgrupper). Disse gruppers mål var en udryddelse af jøder og kommunister i de områder, tyskerne erobrede. Et af disse områder var Letland.

Riga er hovedstaden i Letland. I dag bor omkring 630.000 af landets knap 2 mio. indbyggere i hovedstaden. Letland blev efter Sovjetunionens sammenbrud i 1991 igen selvstændigt. Letland er i dag bl.a. med i både EU og NATO.

Foto: Germans Alenins fra Pixabay

Letland var efter 1. verdenskrig blevet selvstændigt, men i 1940 besat af sovjetiske tropper. Da den tyske hær gik ind i landet, herunder hovedstaden Riga, den 1. juli 1941, bød store dele af den lettiske befolkning derfor tyskerne velkomne som befriere.

Massehenrettelser af Rigas jøder begyndte straks herefter. En ghetto blev skabt i oktober 1941, og ca. 30.000 lettiske jøder blev trængt sammen på dette begrænsede område.

Som du senere skal læse, blev tyske jøder sendt med tog fra Tyskland til denne ghetto. Den 30. november 1941 ankom den første transport med jøder fra Tyskland. De følgende måneder ankom 24 transporter med i alt mere end 25.000 jøder.

Tusind af disse jøder blev myrdet ved ankomsten, andre blev placeret i koncentrationslejre i området. Cirka 15.000 blev anbragt i en separat ghetto ved siden af ghettoen for lettiske jøder.

Fakta om Rumbula- massakren

Uden for Riga ligger skoven Rumbula. Her foregik en af 2. Verdenskrigs mest modbydelige massakrer mod jøder. 30. november og 8. december 1941 blev i alt omkring 25.000 jøder dræbt ved skydning.

Jøderne blev tvunget ud af Riga-ghettoen og ført til Rumbula-skoven. Her blev de beordret til at klæde sig af, og derefter blev de skudt ned i store massegrave, der på forhånd var blevet gravet. De fleste ofre var kvinder, børn og ældre, fordi mange mænd allerede var blevet dræbt eller sendt i arbejdslejre. Rumbula-massakren er et af de største masse mord i Holocaust og viser, hvor systematisk nazisternes folkedrab blev gennemført.

Den 1. november 1941 blev Friedrich Jeckeln udnævnt til SS- og politichef for det nordlige Rusland. I denne rolle stod han bag massedrab på tusindvis af jøder, blandt andet Rumbula-massakren ved Riga. Efter krigen blev han fanget og udleveret til Sovjetunionen. Her blev han dømt for sine forbrydelser og henrettet i Riga i 1946.

Foto: Wikimedia Commons

Holocaust-mindesmærke i Rumbula-skoven

Foto: Commons wikimedia

På side 3 læste du, at omkring 25.000 tyske jøder blev sendt til Riga fra Tyskland. På de næste sider skal du læse om et tog, fyldt med jøder, fra den tyske by Düsseldorf, som ankom til Riga den 17. december 1941. I de to kilder nævnes det, at toget bl.a. standsede i Könitz, Tilsit (i dag hedder disse byer Sovetsk og Chojnice) og Insterburg, inden toget ankom til Riga. Undersøg hvor disse byer ligger.

Hvorfor tror du, at nazisterne ville have de tyske jøder så langt væk?

Transporten af jøder fra Düsseldorf til Riga, 11. – 17. december, 1941.

Alle jødetransporter blev fulgt af en gruppe vagter, der oftest var politimænd. Typisk bestod en vagtgruppe af en politiofficer og 15 betjente. Politimændene havde ansvaret for transporten fra på- til afstigning, hvorefter andre overtog.

En af disse politiofficerer var Paul Salitter. Han ledte en transport af 1.007 jøder, som forlod Düsseldorf med Riga som destination den 11. december 1941. Jøderne blev samlet i gården ved slagteriet i Düsseldorf. Herefter blev de ført til togstationen, hvorfra de skulle med toget til Riga. Salitter skrev en detaljeret rapport om denne tur. I rapporten indgik forskellige anbefalinger til hans overordnede.

Salitters rapport sidestilles på de næste sider med den unge, jødiske kvinde Hilde Shermans vidneudsagn om den samme transport. Disse to kilder bliver udgangspunktet i den retssag, som skal afgøre om Paul Salitter er skyldig eller ej.

I. Forberedelse af transporten

Jødetransporten med afgang den 11. december 1941 indeholdt 1007 jøder. Transporten bestod af jøder af begge køn, af varierende alder – fra babyer til 65-årige.

På vejen fra slagteriet [opsamlingsstedet] til banegården forsøgte en mandlig jøde at begå selvmord ved at kaste sig ud foran en sporvogn, men han blev kun lettere skadet af sporvognens kofanger. Han kom sig senere, og indså, at han ikke kunne undgå at dele skæbne med de andre evakuerede.

En ældre jødisk kvinde forsvandt uset fra perronen og gik ind i et nærliggende hus, tog sit tøj af, og satte sig på toilettet. Hun blev dog opdaget af en rengøringskone, og blev ledt tilbage til gruppen.

Ifølge Gestapos ordrer kunne vi medbringe op til 50 kg bagage samt sengetøj, som sammenrullet måtte fylde 70 x 30 cm. Alle forsøgte naturligvis at presse så mange som muligt af deres mest værdifulde genstande i kufferten, eftersom ingen vidste, hvor længe denne såkaldte "forflytning" ville vare. Og hermed steg vi ombord på toget den 10. december 1941. Jeg sagde farvel til mine forældre.

Min mands navn var Kurt Winter. Jeg blev deporteret med hans familie. Vi ankom til Düsseldorf. Vi skulle stige af toget, og herefter gå til slagteriet [opsamlingsstedet]. Jeg husker, at allerede på dette tidspunkt, kunne de ældre mennesker ikke længere bære deres bagage, som de simpelthen smed på gaden. Jeg så hvordan byens indbyggere kiggede på. De gik ikke ud på gaden, de blev inde bag vinduerne. Jeg kunne se gardinerne bevæge sig. Ingen kan påstå, at de ikke så noget. Selvfølgelig så de os. Vi var mere end 1.000 mennesker.

Vi ankom herefter til gården ved slagteriet, hvor vi stod hele natten. Alt var vådt. Det var en forfærdelig nat. Det var begyndelsen. Det var første gang, jeg blev slået. Det var en SS-officer af høj rang, som stod ved indgangen. En stejl trappe førte ned til gården, og folk bevægede sig for langsomt. Han skubbede mig og skreg:

"Hvad venter du på, en sporvogn? Du kommer aldrig mere med en sporvogn..."

Kort efter skulle vi tage alt tøjet af, og vores ting blev taget fra os.

2. Påstigning

Transportens afgang var planlagt til 9.30 om morgenen. Jøderne blev derfor bragt til perronen kl. 4, så de var klar til at blive lastet. Dog kunne Die Reichsbahn [De tyske statsbaner] ikke have toget klart så tidligt – tilsyneladende pga. mangel på personale.

Af denne årsag begyndte lastningen af jøderne ikke før kl. 9. Lastningen af jøderne skulle foregå meget hurtigt, da Die Reichsbahn insisterede på, at toget skulle køre til tiden. Derfor blev det naturligvis sådan, at nogle vogne blev overfyldte med 60-65 personer, mens andre vogne kun indeholdt 35-40 personer.

Dette gav problemer på hele rejsen, da nogle af jøderne gentagne gange forsøgte at få adgang til de mindre overfyldte vogne. I det omfang tiden tillod det, lod jeg dem i nogle tilfælde skifte vogn – også fordi der var mødre, som var blevet skilt fra deres børn. Toget var lastet kl. ca. 10.15, og forlod stationen i Düsseldorf kl. ca. 10.30.

Meget tidligt næste morgen blev vi med tvang ført til perronen. Toget var ikke ankommet. Det var utroligt koldt. Vi stod der uafbrudt fra kl. 4 til kl. 9. Så blev vi råbt op, og turen begyndte den 11. december 1941.

Alle vores ejendele var taget fra os. En person spurgte en SS-vagt hvornår toget ankom. De tog en knippel frem og tævede ham så længe, at han blev liggende på jorden. Han kom ikke med transporten. Dette var vores første dødsfald. Dette var begyndelsen.

3. Toget sætter i gang

Det gik op for mig, at vognen reserveret til vagterne ikke var placeret i midten, men i enden af toget. Pga. en fejl i varmesystemet, nåede varmen ikke ned til togets sidste vogne. Pga. kulden tørrede vagternes tøj ikke. (Det regnede under hele transporten.) Derfor skulle jeg tage mig af vagter, der ikke var i stand til at udføre deres pligter pga. sygdom. Det var umuligt at overvåge hele toget på en gang fra den bageste vogn. Dette betød, at jøderne forsøgte at kontakte folkene ved de forskellige stationer for at få breve sendt eller bede om vand. Som en konsekvens heraf, måtte jeg placere to vagter i en af de forreste vogne.

Vi var i en passagervogn. Dette var før de begyndte at bruge kvægvogne. Vi var så mange i vognen, at varmen var ulidelig. Desuden var varmen tændt, hvilket var unødvendigt. I en anden vogn, hvor børnene var, var der slet ingen varme. De frøs næsten ihjel.

4. Rejsen

Kl. 11.10 den 12. december nåede toget Könitz. Jeg ønskede at flytte vagternes vogn ind i midten af toget. Dette blev der først opnået enighed om, men så fortalte stationsforstanderen, at dette alligevel ikke var muligt. Han fortalte mig, at toget skulle af sted straks. Stationsforstanderens opførsel forekom mig mærkelig, og jeg orienterede ham om, at jeg ville informere hans overordnede om sagen. Han svarede, at jeg ikke ville være i stand til at få kontakt med hans overordnede. Han havde sine ordrer. Toget skulle forlade stationen, da der var to andre tog på vej.

Han foreslog, at jeg flyttede jøderne der var i midtervognen, og anbragte dem i vagternes 2. classesvogn. Så kunne jeg flytte mine vagter over i den tomme vogn. Jeg synes, at en overordnet burde sørge for, at denne jernbanemand blev informeret om, at tyske politifolk skal behandles anderledes end jøderne. Det er mit indtryk, at dette er en mand, der stadig taler om "de stakkels jøder", og som ikke forstår den sande mening af ordet "jøde".

Ved Tilsit blev vagternes vogn placeret forrest i toget, og de fik endelig noget varme. Vagterne satte stor pris på varmen, da de nu endelig kunne tørre deres gennemblødte uniformer.

Normalt ville togturen herfra til Riga tage 14 timer. Men eftersom der kun var et spor, og vores tog ikke havde førsteprioritet, opstod der mange forsinkelser undervejs.

Jeg husker, at vi led forfærdeligt af tørst. Vi havde medbragt brød, men tørsten var forfærdelig. Alle i vognen havde feber pga. den forfærdelige varme. Vi ankom til Insterburg, lige ved grænsen til hvad der havde været Polen. Her stoppede toget. Dørene blev åbnet, og vi fik lov til at stå ud og samle sne at drikke. Vi kunne drikke det, når det smeltede.

Jeg havde ikke taget mine støvler af, da jeg vidste, at jeg ikke ville kunne få dem på mine hævede fødder igen. Jeg var den eneste, der ikke havde feber, og som var i stand til at stå ud af toget. Derfor puttede jeg så meget sne som muligt i skåle, og rakte disse gennem vinduerne i de nærmeste vogne. For enden af perronen så jeg en postkasse. Jeg skrev et postkort til mine forældre og skrev, at de kun skulle medbringe varmt tøj når deres tur kom. Postkortet nåede faktisk frem, hvilket en bekendt senere fortalte mig.

Vi rejste tre dage og fire nætter gennem Litauen. Bøndernes stråttækte huse gjorde et stort indtryk på mig. Noget lignende havde vi ikke set i Tyskland. De brugte brønde. I Tyskland havde vi rindende vand. Folk stod ved brøndene med filtstøvler og fåreskind. De så meget elendige ud.

Jeg tænkte: Min Gud, disse Litauere er alle rettroende katolikker. Hvis deres liv er således under tysk besættelse, hvordan vil vores skæbne som deporterede jøder så blive?

5. Rejsens ende

Vi ankom til Riga kl. 21.50. Toget stod uopvarmet. Der var 12 minusgrader udenfor. Kl. 01.45 overlod vi ansvaret for toget til seks lettiske vagter. Eftersom det var over midnat, mørkt og et tykt lag is på perronen, blev det besluttet først at overføre jøderne til Sarnel-ghettoen søndag morgen.

Riga har en befolkning på ca. 360.000. Iblandt dem ca. 35.000 jøder. Som andre steder, var jøderne meget succesfulde i forretningslivet. Efter den tyske hær ankomst, blev deres forretninger lukkede og konfiskerede. Jøderne blev lukket inde i en ghetto omgivet af pigtråd.

I øjeblikket er der kun 2.500 jødiske mænd, som bruges til arbejde. De resterende jøder blev brugt andre steder - eller skudt af letterne.

Letterne er, så vidt jeg kan bedømme, venligt stemt over for Tyskland, og mange af dem taler tysk. Deres had rettes først og fremmest mod jøderne. Derfor har de, siden det øjeblik de blev befriet, spillet en vigtig rolle i udryddelsen af disse parasitter. Dog har jeg hørt fra jernbanearbejdere, at de synes, det er mærkeligt, at Tyskland bringer jøderne til Letland, i stedet for at tilintetgøre dem i deres eget land.

Om natten stoppede toget pludseligt. Vi anede ikke, hvor vi var. Ved dag gry så vi et skilt, hvorpå der stod Shirotawa. Hvor er Shirotawa? Hvad er Shirotawa? Det var forfærdeligt koldt. Ved 10-tiden hørte vi hunde gø. SS-tropper ankom og omringede toget. Dørene åbnedes, og råbene begyndte: "Ud, ud, hurtigt, hurtigt!"

Vi var nødt til at gå ud, og de sidste skulle rense vognen med deres hænder. Der var ingen redskaber. Vi skulle stå i rækker på perronen. En bil med to højtrangerende SS-officerer ankom. De steg ud af bilen, og jeg husker, at en af dem begyndte at råbe: Stil jer op i rækker på fem, og så af sted til ghettoen.

En mand kaldet Meyer fra Gort, en landsby nær Düsseldorf, havde to børn på armen, to små drenge. Han spurgte: "Hr., er der langt til ghettoen?" I stedet for at svare, tog officeren en stav frem og slog ham i ansigtet. Han pudsede herefter sin schæfer på ham. Den angreb ham, og han faldt til jorden sammen med drengene. Da han rejste sig, var hans mund blodig, og tænderne smadrede. Dette var vores første indtryk af Letland, af Riga, af Shirotawa.

Der var is overalt. Ghettoen var ca. 20-25 km. fra Shirotawa. Folk smed deres tasker væk. Letterne kiggede ikke blot på, de plyndrede. Så snart toget var kørt, stjal de alt, der lå på jorden. Herefter gik vi igennem en forstad, og op ad en lille bakke. Her var der en jernport. Den åbnede sig, og vi var i ghettoen.

6. Konklusioner

a) Vagternes forsyninger var gode og tilstrækkelige.

b) Mængden af udleverede pistoler og ammunition var tilstrækkelig.

c) De to søgelys fungerede fint.

d) For at kunne give jøderne vand, er det nødvendigt, at Gestapo kontakter Die Reichsbahn og arrangerer pauser på en time hver dag ved en jernbanestation. Pga. køreplanen var Die Reichsbahn uvillige til at opfylde transportkommandoens ønsker. Jøderne har ofte rejst op til 14 timer, inden transporten påbegyndes, og har derfor opbrugt de drikkevarer, som de har medbragt. Når de ikke får vand under turen, prøver de, på trods af forbud, at forlade toget ved enhver given lejlighed, eller spørger andre om at skaffe dem vand.

e) Det er også yderst vigtigt, at Die Reichsbahn klargør togene mindst tre-fire timer før afgang, således at lastningen af jøderne og deres ejendele kan foregå ordentligt.

f) Gestapo skal sikre sig, at Die Reichsbahn placerer vagternes vogn i midten af toget. Dette er yderst vigtigt for at sikre overvågningen af transporten.

g) Mændene i vagtkorpset opførte sig alle pænt, og gav mig ingen grund til at klage. Dog skal det nævnes, at jeg var nødt til at opfordre nogle af dem til at opføre sig mere energisk over for jøder, som ikke ønskede at adlyde mine ordrer. Der var ingen sygdom eller andre problemer.

Underskrevet: Salitter, Politiofficer.

Kilde:

Yad Vashem Archive 0.2/1145
Kilden er sprogligt bearbejdet.

På billedet ses bl.a. Hermann Göring. Han og en række ledende nazister blev under Nürnberg-processen tiltalt for krigsforbrydelser. Første række, venstre mod højre, Hermann Göring, Rudolf Hess, Joachim von Ribbentrop, Wilhelm Keitel, Anden række, venstre mod højre Karl Dönitz, Erich Raeder, Baldur von Schirach og Fritz Sauckel.

Foto: Wikimedia Commons

Hvis du scanner QR-koden kan du læse mere om selve transporten og se video af nogle af de overlevende, der bl.a. fortæller om togturen og livet i Riga.

Efter 2. Verdenskrig startede et omfattende retsopgør. Mange steder blev nazisterne stillet til ansvar for de forbrydelser, de havde begået. Mest berømt er **"Nürnberg-processen"**, hvor topnazister som bl.a. Hitlers stedfortræder Göring og udenrigsminister von Ribbentrop blev dømt til døden.

Også langt mindre betydningsfulde personer blev draget til ansvar. Men her begyndte de etiske og moralske dilemmaer at melde sig. Hvor gik grænsen mellem at udføre sin pligt og at have ansvar for sine handlinger? Skulle man straffes for at have gjort noget, man var beordret til – eller havde man et personligt ansvar, selv når man risikerede straf eller død for at nægte? Kunne argumentet om, *"Jeg fulgte bare ordrer"*, altid bruges som forklaring og undskyldning?

Skulle ledelsen hos de fabrikker, der producerede giften Zyklon B, som dræbte over en million jøder i udryddelseslejre som bl.a. Auschwitz, straffes?

Skulle de vagter, som havde ført jøderne i gaskamrene, straffes – og hvad med dem, som havde stået for transporten af jøder til ghettoerne og kz-lejrene?

Det sidste bliver jeres opgave at bedømme. Du og dine klassekammerater skal afholde en retssag. Den tiltalte er Poul Salitter. Han var politiofficeren, som havde ansvaret for transporten af 1.007 jøder fra Düsseldorf til Riga. Af disse jøder blev en stor del dræbt eller døde af sult og sygdom, da de ankom til Riga. Det store spørgsmål er, om Poul Salitter havde et ansvar for disse dødsfald, eller er han uskyldig, fordi han blot gjorde sin pligt?

Paul Salitter

Du blev født i 1898. Som ung mand var du med i 1. Verdenskrig, hvor du kæmpede ved fronten. Du opnåede en rang af Oberfeldwebel (seniorsergent), men blev såret.

Du overlevede, og da krigen var slut, gik du ind i politiet. I hele dit voksne liv har du arbejdet som politimand i Tyskland. I 1937 meldte du dig ind i det nazistiske parti.

Under nazismen blev du kaptajn i politiet i Düsseldorf.

I december 1941 havde du ansvaret for et tog, der deporterede 1.007 jøder fra Düsseldorf i Tyskland til Riga i Letland. Bagefter skrev du en rapport om denne tur. Denne rapport kan ses på side 6-10. Efter den tyske overgivelse i 1945 blev du taget til fange af engelske soldater og sidder nu i fangelejren Eselheide, cirka 170 km. sydvest fra din hjemby Düsseldorf. Det er nu blevet din tur til at blive stillet for retten, som skal beslutte din videre skæbne.

Du skal:

- grundigt gennemlæse din rapport sammen med din forsvarsadvokat, og I skal sammen finde steder i rapporten, som kan understøtte din uskyld.
- under afhøringerne forklare *din version af historien* om, hvad der foregik under togrejsen fra Düsseldorf til Riga

Du vil bl.a. gøre opmærksom på:

- at du blot fulgte de ordrer, som dine overordnede befalede.
- at du ikke er en nazistisk fanatiker, men derimod blot var loyal overfor det styre, der havde magten. Ligesom du var loyal over for dem, der bestemte før Hitler.
- at du aldrig har dræbt eller mishandlet nogen, og at din rolle udelukkende bestod i at få toget frem til Riga.

Hilde Sherman

Du blev født i 1923 i en lille tysk by cirka 40 km. sydvest for Düsseldorf. Du voksede op i en jødisk familie sammen med dine forældre og søskende. Du blev gift med Kurt Winter den 6. december 1941. I blev gift, fordi I derfor kunne være sammen. Din mands familie havde modtaget ordre om, at de skulle deporteres til Riga med tog den 11. december.

Derfor var du med det tog, som Paul Salitter havde ansvaret for.

Din mand døde i koncentrationslejren Salaspils tæt på Riga den 27. april 1942. Dine forældre og søskende blev myrdet under Holocaust, og du er den eneste i familien, der overlevede. Du blev flyttet til forskellige lejre under krigen, og endte i en arbejdslejr tilbage i Tyskland. I begyndelsen af 1945 blev du reddet til Sverige. Du er nu tilbage i Tyskland, hvor du skal vidne i retssagen mod Paul Salitter.

Du skal:

- grundigt gennemlæse dine dagbogsnotater fra togturen og gøre dig klar til at svare på de spørgsmål, anklageren og forsvarsadvokaten stiller. Det er meget vigtigt, at du svarer så ærligt som overhovedet muligt.
- under afhøringerne forklare *din version af historien* om, hvad der foregik under togrejsen fra Düsseldorf til Riga.

Du vil bl.a. gøre opmærksom på:

- At du mistede din mand og hele din svigerfamilie som direkte følge af den deportation, Paul Salitter ledte.
- At selvom du overlevede, er prisen ubeskrivelig. Du er den eneste tilbage i hele din familie.

Hartley Shawcross

Du blev født i 1902 i England. Som ung studerede du jura og blev advokat. Du var dygtig og fik hurtigt ry som en dygtig jurist.

Da 2. Verdenskrig sluttede i 1945, blev du udpeget til at være Storbritanniens rigsanklager ved den store internationale retssag i Nürnberg

I retssagerne gjorde du det klart, at ingen kunne undskylde sig med at sige: "*Jeg fulgte bare ordrer*". Du mente, at alle havde et personligt ansvar for deres handlinger, også selv om de fik ordrer fra en leder.

I denne retssag skal du forsøge at få Paul Salitter dømt for forbrydelser mod menneskeheden .

Du skal:

- grundigt nærlæse Paul Salitters rapport og Hilde Shermans dagbog, og derefter vurdere, hvilken straf du ønsker, Salitter skal have.
- under retssagen afhøre både Paul Salitter og Hilde Sherman. Så du skal derfor forberede spørgsmål til disse.
- forberede den afsluttende *procedure*, hvor kravet om straffens størrelse fremsættes og begrunde, hvorfor Paul Salitter er skyldig.

Du vil bl.a. gøre opmærksom på:

- Undskyldningen "*Jeg fulgte bare ordrer*" ikke holder. Der kommer et punkt, hvor man er nødt til at sige nej til sin overordnede, hvis man også skal kunne leve med sin egen samvittighed.
- Salitter ledte deportationen – han var ikke passiv. Han organiserede, overvågede og sørgede for, at toget med 1.007 jøder kørte af sted - velvidende om, hvad der skulle ske med dem. Uden folk som ham kunne Holocaust ikke være gennemført.

Otto Nelte

Du blev født i 1876 i den tyske by Barmen cirka 40 km. øst for Düsseldorf. Du uddannede dig til jurist og arbejdede som advokat i Tyskland gennem første halvdel af 1900-tallet.

Hverken før eller under 2. Verdenskrig var du nazist eller medlem af nazistpartiet. Din vigtigste rolle kom først efter krigen, da du blev udpeget som en af de tyske forsvarsadvokater ved Nürnberg-processerne.

Her blev du forsvarer for generalfeltmarskal Wilhelm Keitel. Keitel var en af de højest placerede militærfolk i Hitlers regime. Du argumenterede for, at Keitel – ligesom mange andre – kun havde fulgt ordrer og derfor ikke burde holdes personligt ansvarlig for forbrydelserne. I denne retssag skal du forsøge at få Paul Salitter frikendt for alle anklager.

Du skal:

- grundigt gennemlæse din rapport sammen med Paul Salitter. Sammen skal I finde steder i rapporten, som kan understøtte hans uskyld.
- læse Hilde Shermans dagbog og forberede spørgsmål til både hende og Paul Salitter.
- under retssagen afhøre både Paul Salitter og Hilde Sherman.
- forberede den afsluttende *procedure*, hvor du vil argumentere for at Paul Salitter frifindes.

Du vil bl.a. gøre opmærksom på:

- Som Hauptmann i politiet havde Paul Salitter pligt til at adlyde. Nægtelse af en ordre i 1941 kunne føre til straf, fængsel eller måske døden.
- Paul Salitter slog ingen, han skød ingen, han udførte ingen mishandling. Rapporten viser, at Salitter fokuserede på logistik, ikke på vold.

Nævninge

Du er en almindelig borger, som sidder i retten
Du har ikke en juridisk uddannelse, men du skal bruge din sunde fornuft, din moral og din retfærdighedssans til at vurdere denne sag, hvor Paul Salitter er anklaget for forbrydelser om menneskeheden.

Du skal:

- læse både Paul Salitters rapport og Hilde Shermans dagbog grundigt.
- inden retssagen tale med de andre nævninge omkring, hvorvidt Paul Salitter har et juridisk ansvar (har han brudt loven?) og det moralske ansvar (burde han have handlet anderledes?).
- Under selve retssagen skal du lytte til anklagerens og forsvarerens argumenter.
- Herefter skal I nå til enighed omkring en straf/frifindelse.

Vi finder Paul Salitter:

- ☐ Skyldig
- ☐ Ikke skyldig

Vores begrundelse:

Hvis vi finder ham skyldig, mener vi, at straffen skulle være:

- ☐ Fængsel på ____ år
- ☐ Livsvarigt fængsel
- ☐ Andet: _____